

Čínska ľudová republika sa nachádza po vyše 50 rokoch komunizmu v prelomovej fáze. Predovšetkým razantný rozvoj hospodárstva spôsobuje a neustále vyvoláva prevratné zmeny v celej spoločenskej štruktúre štátu. Staré hodnoty sú zničené, nové ešte neexistujú. Vyplniť vzniknuté morálne vákuum je - podľa mienky niektorých pozorovateľov - veľkou šancou pre katolícku Cirkev, ktorá dnes viac ako kedykoľvek v histórii požíva v Číne nevídaný rešpekt.

Peter Gendiar

, rodák z Prievidze, mal možnosť prežiť tri roky na Taiwane a v Číne. V krajinách s najťažším jazykom na svete si zvykol, naučil sa reč i písmo, našiel tu priateľov. Stretol sa so zaujímavými ľuďmi a dokonca bol pri hrobe sv. Jozefa Freinademeta, prvého misionára Spoločnosti Božieho Slova. O jeho skúsenostiach hovorí v nasledujúcom rozhovore.

Ako dlho ti trvalo štúdium čínštiny? Kde si začínal?

Začínal som na Taiwane. Dva a pol roka sa študuje jazyk. Potom bola možnosť pastoračného pobytu, alebo pobyt v Pekingu na univerzite. Ja som si vybral pobyt v Pekingu. Bola to moja túžba ísť tak trochu „na misie“ a spoznať inú kultúru.

Ako hovorí jeden starší páter z Číny „čínština je jazyk, ktorý sa učíme celý život a ešte aj tak sa ho celý nenaučíme. Ani sami číňania ho celý nevedia. Je to vždy o istých úrovniach vzdelanosti, do akého stupňa sa človek naučí ovládať tento jazyk. Je to vlastne dlhotrvajúca záležitosť, čo sa týka jazyka a s tým je samozrejme spojené aj celkové porozumenie ľuďom v Číne.

Po akom čase si dokázal čítať nápisy a komunikovať s ľuďmi?

Spomínam si na veľmi pekný zážitok, ako som po pol roku pobytu na Taiwane išiel do obchodu nakúpiť nejaké veci. Keď som prišiel k pokladni, predavačka sa ma spýtala: „Odkiaľ si?“ Ja som veľmi s radosťou odpovedal, že som z Európy. To bola moja prvá komunikačná skúsenosť a ja som mal obrovskú radosť, že sme si prehodili asi 3-4 vety po čínsky. Bol som nesmierne šťastný, že to dievča ma rozumelo.

“Lady“ sa prelomili asi po roku, kedy som bol schopný už slušnej komunikácie v čínštine.

Akú máš skúsenosť z Taiwanu?

Najskôr som bol na Taiwane, na Fu Jen University. Žil som v SVD komunite. Súčasťou môjho programu okrem štúdia jazyka bolo spoznávanie kultúry a zvykov na Taiwane, v tamojšej miestnej Cirkvi, kde verbisti spravujú niekoľko farností.

Ako vyzerá život Cirkvi na Taiwane?

Pravdu povediac musím povedať, že sa veľmi nelíši od toho hektického života taiwanskej spoločnosti, ktorý je veľmi uponáhľaný. Sviatky sa slávia zriedkavo. Dokonca sa pamätám, že na Božie narodenie som išiel do školy, pretože tam neexistujú prázdniny ako u nás. Tak isto aj Cirkev hľadá svoju tvár v tejto spoločnosti, pretože celkovo je tu 60% budhistov. Cirkev na Taiwane je v menšine. Spolu s protestantmi je tam okolo 400 tisíc katolíkov. Katolícka cirkev pôsobí vo farnostiach, školách a edukačnom systéme. Rehoľné sestry pôsobia v škôlkach, nemocniciach, domovoch dôchodcov.

Štát nezasahuje do činnosti Cirkvi. Na Taiwane je sloboda a demokracia.

Ako by si porovnal situáciu Cirkvi na Taiwane a v Číne? V akých podmienkach žijú katolíci v Číne?

Treba povedať, že v Číne je dosť veľká cenzúra toho, čo sa hovorí, ako sa žije katolícka viera. Pospolitý ľud má živú vieru, ale títo ľudia si veľmi dobre pamätajú prenasledovania, ktoré sa z času načas objavia aj teraz. Vláda chce striktne kontrolovať aj to, čo sa káže v kostoloch, lebo si uvedomuje, že sila katolíckej Cirkvi je práve v sociálnom ponímaní človeka ako slobodnej bytosti, ktorá má právo na pravdu a na vzdelanie. Za posledných 10 rokov však nastala pekná zmena, že vláda je otvorenejšia a benevolentnejšia voči Cirkvi. V provincii He bei vláda dovolila otvoriť Cirkvi charitný domov a dokonca prispela naň finančnými prostriedkami. Cirkev sa realizuje touto cestou v službe chudobným. Treba však povedať, že vláda chce mať stále kontrolu, čo sa týka cirkevnej hierarchie.

Je pravda, že Cirkev v Číne sa delí na „podzemnú“ a „nadzemnú“? Stretol si sa s takýmto delením, keď si tam bol?

Môžem povedať, že nie. Stretol som sa aj s jednou aj s druhou stranou. Skôr je to vec minulosti, ktorá sa nejakým spôsobom musí vyjadriť v súčasnosti a to takým spôsobom, že musí dôjsť k zmiereniu. Najväčším problémom je problém hierarchie, o ktorej už som hovoril a uznania právoplatnosti biskupských vysviacok a s tým súvisia aj vysviacky kňazov, ktorí potom pôsobia v „štátnej“ cirkvi, kontrolovanej štátom.

Ako si sa dostal do Číny?

Naša čínska SVD provincia vlastne má tri dištrikty: Taiwan, Hong Kong a kontinentálnu Čínu. Súčasťou programu bolo štúdium reči v samotnej Číne. Preto som v Pekingu pokračoval na univerzite, kde som býval na internáte spolu so zahraničnými študentami.

Ako by si vo všeobecnosti charakterizoval číňanov?

Môžem povedať, že je to veľmi usilovný a pracovitý národ. Má veľmi flexibilnú povahu. Napriek tomu, že v dejinách sa často objavovalo podmanenie čínskeho územia inými národmi, nikdy sa nepodarilo odstrániť to, čo je čínske. Sú veľkí patrioti, kdekoľvek na svete sa nachádzajú.

Keď sa číňania stanú veriacimi, tak sú z nich naozaj horliví kresťania. Sú ochotní tomu potom podriaďovať svoj život a sú ochotní spolupracovať. Snažia sa žiť z viery. Počas nedelí a sviatkov je účasť v kostoloch veľmi veľká. Neraz ľudia stoja až vonku. Viera je pre čínskych veriacich je niečo veľmi živé a veľmi konkrétne. Trošku iná situácia je na Taiwane.

Mal si možnosť prežiť určitý čas na vidieku. Existuje veľký rozdiel v životnej úrovni na čínskom vidieku v porovnaní s mestami?

Mal som možnosť navštíviť nejaké misijné stanice, kde pôsobili pátri verbisti. Bolo to v provincii Gansu. Táto provincia patrí medzi málo obývané, lebo 2/3 tvoria púšte a polopúšte. Ľudia musia zápasíť o každý meter pôdy. Vodu musia dolovať z niekoľkých desiatok metrov. V porovnaní s mestami je táto oblasť kultúrne 50-60 rokov pozadu, pretože investície do týchto oblastí sú veľmi slabé.

Na vidieku sú však ľudia ďaleko zbožnejší ako ľudia v mestách, kde je väčšia anonymita a ľudia sa „zakopávajú sami do seba“. Mesto je tiež viacej kontrolované zo strany vlády. Na vidieku vláda prehlíada prejavy živej viery.

Ako ľudia vnímajú príchod investorov a industriálny „boom“ v Číne?

Ľudia sú veľmi otvorení na cudzincov, lebo vidia, že práve cez otvorenosť v hraniciach sa pomáha im samým k zvýšeniu životnej úrovne v mestách i na dedinách. Investori však prichádzajú hlavne s veľkými spoločnosťami a žiaľ, často chudobní a jednoduchí ľudia nemajú z toho veľké výhody. Musia pomerne ťažko pracovať za nízku mzdu.

Bol si aj na miestach, kde pôsobil prvý misionár SVD sv. Jozef Freinademetz?

Mal som tú česť zúčastniť sa na posviacke kostola, ktorý postavil Jozef Freinademetz. Dokonca tam bol aj schátralý dom, v ktorom údajne žil sv. Jozef Freinademetz počas toho, ako pôsobil v Hong Kongu. Bolo to na jednom ostrove. Na slávnosť prišiel miestny otec kardinál, ktorý tam posvätil sochu sv. Jozefa Freinademetza.

Tí, ktorí prišli s Jozefom Freinademetzom do styku boli naozaj udivení nielen jeho znalosťou čínskeho jazyka, ale aj jeho prívetivosťou a láskavosťou. V Číne ešte doteraz žije jeden páter SVD, ktorý osobne poznal Jozefa Freinademetza. Teraz má už niečo vyše 90 rokov a s Jozefom Freinademetzom sa stretol ako chlapec. Svoje kňazské a misionárske povolanie pravdepodobne našiel práve skrze Jozefa Freinademetza.

Prichádzajú do Číny noví misionári? Hlásia sa do seminárov domáci?

V Číne nie je dovolené oficiálne byť misionárom, hoci do istej miery to umožňujú, ale je to prísne kontrolované. Čo sa týka domácich povolaní, semináre sú vďaka Bohu plné.

Na ktorom mieste v Číne sa ti najviac páčilo?

Jeden z najhlbších zážitkov bolo miesto, kde bol pochovaný sv. Jozef Freinademetz (Ji ning, Južný Šantung). Uvedomil som si, že som jeden z prvých Slovákov, ktorý sa dostal na toto miesto. Bolo pekné si uvedomiť, že som na miestach, kde žil tento svätec a vzácny človek, akým bol sv. Jozef Freinademetz.

P. Martin Štefanec SVD (Hlasy Január 2008)